

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Seçim sonuçlarını değerlendirirken makro ve mikro düzeyleri göz önünde bulundurmak gerekir. Demografi (nüfus hareketleri) mikro düzeyin en önemli gerçeğidir. Gelişimi bir süreden beridir algılanan MHP, tıpkı hem

daha önce hem de şu sıralarda FP'ye verilen destekte olduğu üzere, neredeyse bütünüyle bir 'gençlik' hareketidir. Türkiye'de 18'e indirilen seçmen yaşı belki de ilk kez demografinin sandığa gerçekçi bir biçimde yansımaya yol açmıştır. Ne var ki, Türkiye gibi büyük bir genç nüfus oranına sahip bir ülkede radikalizmi destekleyen, lumpenliğe bunca eğilimli, dolayısıyla da kimlik, aidiyet gibi sorunlarla boğuşan bir gençliğin varlığı, üstünde uzun boylu düşünülmesi gereken bir sorundur. Bu kuşağın siyaset ve sosyoloji üstünde ne türden etkilerinin olacağı mutlaka ciddiyetle incelenmelidir.

Makro düzeyde, ideolojik açılımlar ve partilerin konumları söz konusu edilmelidir. Bu da

Seçim sonrası

üç büyük noktada toplanabilir.

1. Yaygın bir kanıya göre Türkiye'de merkez sağ erimiş görünmektedir. Bu vargı yeniden ve inceliklerle değerlendirilmelidir. Çünkü, merkez sağ artık yalnızca ANAP ve DYP olarak görmemek gerekir. Belki adında 'sol' sözcüğü bulunan bir parti için şu söylenebilir kabul edilmesi güçtür, ama artık Türkiye'de merkez sağ DSP'nin temsil ettiğini bilmek gerekir. Hatta, eğer barajı geçseydi CHP'yi de buraya eklemek gerekecekti. Dolayısıyla Türkiye'de artık görüntüsü değişmiş bir merkez sağ vardır. Bu gerçeğin göz önünde bulundurulması ve sağın DSP tarafından temsil edildiğinin benimsenmesi bir ölçüde Türkiye'deki 'sağ' mantığının dönüştürülmesine de katkıları olabilecek bir husustur.

2. Türkiye'de varlığını sürdüren en önemli siyasal sorun, merkez ideolojisinin yetersizliğiyle yükselen radikalizmdir. Bu, sosyolojiden kopmuş, temsil olanağını yitirmiş, giderek hemşehricilik, tarikatçılık, patronaj ilişkilerine yamanmış bir siyasetin sonucudur. 1999 seçimlerinde de bu anlamda bir önceki seçime oranla değişen bir şey yoktur. 1995 seçimlerinin ürperti veren RP olgusu bu defa FP'yle yenilenmiştir. Her iki parti de varoşlarda, ayrıışık

sosyolojilerde kendisini göstermektedir. Merkeze duyulan rahatsızlığın bir yansımasıdır. Üzerinde durulması gereken olgu budur. Yoksa, bu partilerin ürettikleri ideolojilerin 'sakıncalı' olması bu gerçek karşısında ikincil önemde kalacaktır.

3. Türkiye'de gerçek bir sol yoktur. Bu, Türkiye'de gerçek bir muhalefetin olmaması anlamına gelmektedir. MHP-FP hattının tahkim edilmesiyle ve DSP'nin de dışı karşı 'mütereddit' politikalarının anımsanmasıyla, Türkiye'nin var olan dünya koşullarında, uluslararası planda yaşayacağı sıkıntıların ne olduğu görülebilir. Radikal partilerin sistemle yaşadıkları sorunlar onlara oy veren kitlelerin sorunlarını çözmeye yetmeyecektir. O nedenle, Türkiye, bu yönde ilerlerse, daha vahim sonuçlarla karşılaşacaktır. Bu koşullarda bütünüyle yeni, evrensel değerlerle bütünleşmiş, yeni siyaset anlayışlarını içselleştirmiş, sistemi ciddi biçimde sorgulayacak 'reel' bir sol örgütlenmeye duyulan gereksinim ortadadır. Bu ise örneğin yenilenmesi öngörülen CHP'nin yapabileceği bir şey değildir.

Nihayet şu: Türkiye için umut kırıcı olan 'yenilenmiş' (?) kadroların bu saptamaları algılayabilecek bir birikim ve eğilim içinde olmamasıdır.